

Prehrana pitancev - napake v prehrani in mesnatost

Janez Salobir, Vida Rezar

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za prehrano, Groblje 3, 1230 Domžale

Prehrana pitancev je ključna za uspešno pitanje prašičev, saj vpliva na hitrost rasti, mesnatost in izkoriščanje krme. Napake v prehrani se vedno odražajo tudi v poslabšanju teh treh za ekonomičnost pitanja ključnih parametrov. Ob tem napake v prehrani zelo poslabšajo tudi izenačenost živali, kar je za uspešno prodajo in predelavo svežega in predelanega mesa prav tako pomembno.

Najpomembnejše napake v prehrani pitancev, ki vodijo do slabe mesnatosti so pogojene ne le z napačno oskrbo s hranili, ampak predvsem s premajhno ali preveliko količino ponujene krme, do česar lahko pride tudi zaradi napačne tehnologije (krmilni prostor, gostota naselitve, klima ...).

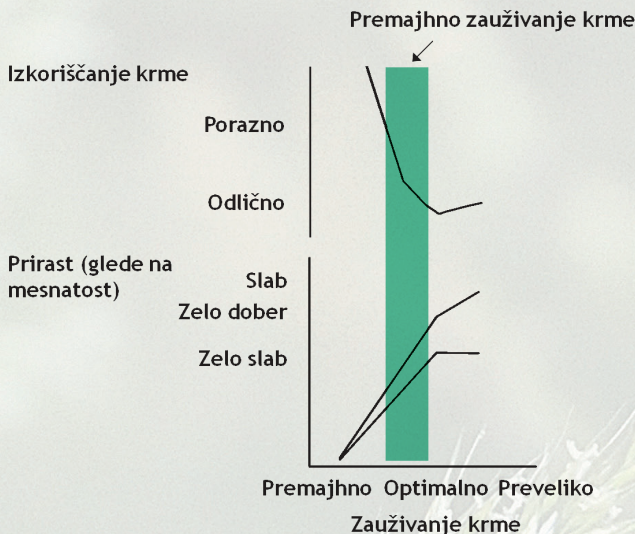
Nezadostno zauživanje krme oz. energije

Premajhno zauživanje krme vodi do manjših dnevnih prirastov, slabše konverzije in podaljšanja trajanja pitanja. Prav tako je pri premajhnem zauživanju krme mesnatost slabša. Vzroki za premajhno količino zaužite energije (slika 1) so najpogostejše:

- premajhna količina ponujene krme in/ali krma s premajhno koncentracijo energije privede do tega, da pitanci ne morejo požreti toliko, kot bi potrebovali,
- premalo krmilnih mest in/ali neprimerni krmilniki, tako da vse živali ne pridejo (naenkrat) do krme,
- prevelika gostota naselitve,
- plesniva, neokusna, prašna krma,
- premalo vode (premalo napajalnikov, premajhen pretok, umazani napajalniki ...),
- vročina, mraz,
- slab zrak oz. nezadostno, neustrezno prezračevanje,
- preslaba osvetlitev,
- slaba higiena, bolezni.

Nevarnost premajhnega zauživanja krme oz. energije je največja pri mladih živalih, ki imajo veliko sposobnost nalaganja mišičnine in jih je zato vedno potrebno krmiti po volji.

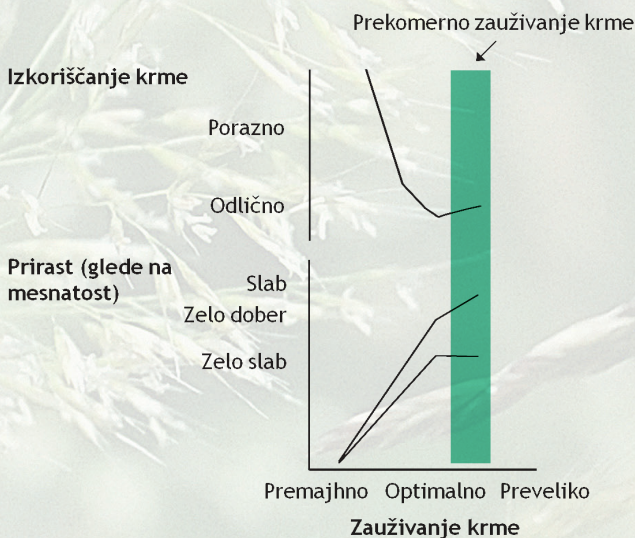
Slika 1. Vpliv premajhnega zauživanja krme na velikost in sestavo prirasta in s tem na mesnatost in izkoriščanje krme

Prekomerno krmljenje

Prekomerno zauživanje krme (slika 2) vodi sicer do nekoliko večjih dnevnih prirastov, a do slabše ali celo zelo slabe mesnatosti in večje porabe krme za kg prirasta.

Vzroki:

- preveč krme in/ali krma s preveliko koncentracijo energije, kar oboje vodi do prevelikega zauživanja energije,
- pitanje pasem oz. križancev ter starejših živali, ki imajo glede na zauživanje energije premajhno sposobnost za nalaganje mišičnine (mesa).

Slika 2. Vpliv prekomernega zauživanja krme na velikost in sestavo prirasta in s tem na mesnatost in izkoriščanje krme

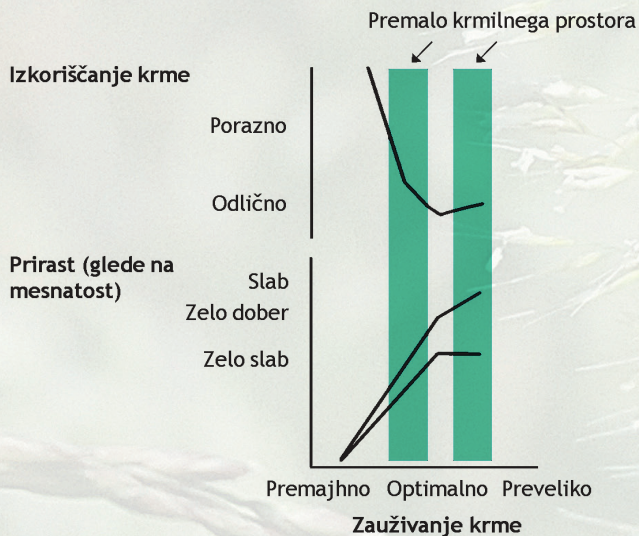
Nevarnost prekomernega zauživanja krme oz. energije obstaja predvsem proti koncu pitanja in je največja pri kastratih in manj mesnatih prašičih.

Premalo krmilnega prostora

Premalo krmilnega prostora (slika 3) vodi do tega, da nekateri pitanci (veliki, močni) dobijo veliko krme, drugi (majhni) pa izrazito premalo. V prvem delu pitanja se prvi zato zamastijo, drugi pa ne rastejo. Po navadi je treba potem tiste, ki so veliko žrli, zaklati prej in ostale pitati naprej. Prvi so zaradi prekomernega zauživanja krme zamaščeni, drugi skušajo potem nadoknaditi zaostanek, žrejo preveč in se tudi zamastijo. Rezultat takega pitanja je zato poleg zelo slabe izenačenosti živali ter težav z izvedbo pitanja in zakola tudi zelo slaba mesnatost in izkoriščanje krme.

Do podobnih problemov privede na primer:

- nered pri krmljenju (opuščanje obrokov...),
- krmljenje “danes veliko, jutri malo” ali “danes ob treh jutri ob osmih”,
- krmljenje 1-krat na dan, pomanjkljiva higiena.

Slika 3. Vpliv premalo krmilnega prostora na velikost in sestavo prirasta in s tem na mesnatost in izkoriščanje krme

Pomanjkanje hranil

Oskrba s hranili je seveda ključna za zagotavljanje dobrih pitovnih in klavnih rezultatov. Predvsem je potrebno poudariti, da preslaba oskrba poslabša mesnatost. Najpogosteje v praksi verjetno primanjkuje beljakovin in esencialnih aminokislin, a tudi pomanjkanje drugih hranil se slej ko prej odrazi tudi v slabši mesnatosti.

Pogosto slišimo, da večje zauživanje beljakovin in aminokislin izboljša mesnatost in pitovne rezultate, a resnica je, da so ti slabši, če je beljakovin oz. aminokislin premalo. To ponazarja tudi slika 4, ki sicer kaže, da se s povečevanjem koncentracije beljakovin (aminokislin) delež maščobnega tkiva zmanjšuje zaradi večjega nalaganja mišičnine in manjšega nalaganja maščobnega tkiva. Pri tem je treba poudariti, da preveč beljakovin prav tako ni dobro, saj presežki beljakovin zmanjšajo nalaganje mišičnine.

Slika 4. Vpliv koncentracije beljakovin oz. (esencialnih) aminokislin na nalaganje mišičnega in maščobnega tkiva ter zamaščenost

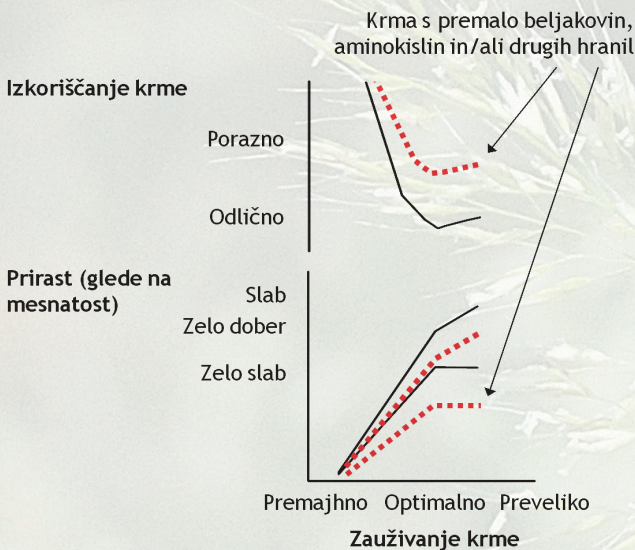
Ni pa pomanjkanje aminokislin vedno samo nezaželeno, saj lahko slabša oskrba z aminokislinami izboljša marmoriranost mesa, kar je lahko ugodno za kakovost mesa in mesnin, ter pravzaprav pričakovano, saj pomanjkanje beljakovin povečuje zamaščenost celotnega trupa. Vendar to gotovo ni pravi način za doseganje zelene zamaščenosti in vsebnosti maščob v mesu, prava pot je gotovo izbira primerne genotipa.

Krma s premalo beljakovin, (esencialnih) aminokislin in drugih hranil (slika 5) zato lahko zelo poslabša mesnatost in tudi proizvodne rezultate. Pomanjkanje je še posebej nevarno na začetku pitanja.

Vzroki:

- napačna sestava krmne mešanice, ki ne vključuje potrebne količine beljakovin, (esencialnih) aminokislin in drugih hranil,
- nespametno redčenje popolne krmne mešanice za pitanje na primer s poceni domačimi žiti, kar povzroči, da vsebnost hranil (beljakovin, aminokislin, mineralov ...) v mešanici pade pod vsebnost, ki omogoča pokrivanje potreb.

Slika 5. Vpliv krme s premalo beljakovin, aminokislin in/ali drugih hranil na velikost in sestavo prirasta ter s tem na mesnatost in izkoriščanje krme

Posledice nespametnega redčenja popolnih krmnih mešanic so na primeru redčenja s koruzo prikazane v preglednici 1. Že enostaven izračun na osnovi ocene sprememb pitovnih in klavnih lastnosti kaže, da se zaradi poslabšanja mesnatosti in izkoriščanja krme ter podaljšanja pitanja redčenje ne izplača celo v primeru, če bi bila koruza bistveno cenejša od krmne mešanice.

Preglednica 1. Modelni izračun vpliva “nespametnega” redčenja popolne krmne mešanice s “poceni” domačo koruzo na pitovne in klavne lastnosti v pitanju od 30 do 110 kg

Popolna krmna mešanica, %	100	85	70	50	0
Koruzo, %	0	15	30	50	100
Koncentracija beljakovin v mešanici (%)	16,0	14,8	12,8	12,0	8,0
Trajanje pitanja, dni	90	95	104	107	130
Dnevni prirast, g	880	840	825	750	615
Poraba krme, kg	190	200	205	220	265
Izkoriščanje krme, kg/kg	2,35	2,45	2,50	2,75	3,35
Mesnatost, %	57	54	50	48	43

Literatura je na voljo na spletni povezavi <http://crp2014.kis.si/crp2014>
(e-publikacija "Pitanje prašičev na večje teže in predelava mesa v izdelke posebne kakovosti").

Publikacija je nastala v okviru projekta V4-1417, ki ga financirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Izdal in založil:
KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE
Ljubljana, Hacquetova ulica 17

Akvarel na naslovnici: mag. Blaž ŠEGULA, dr. vet. med.

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletnih strani Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

636.4.084.52(0.034.2)
636.4.033(0.034.2)

SALOBIR, Janez
Prehrana pitancev - napake v prehrani in mesnatost [Elektronski vir] / Janez Salobir,
Vida Rezar. - El. knjiga. - Ljubljana : Kmetijski inštitut Slovenije, 2015

ISBN 978-961-6505-84-0 (pdf)
1. Rezar, Vida
281269248

Ljubljana 2015

Fakulteta za kmetijstvo
in biosistemske vede

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

